

УДК 316.61-053.81(477)

СКЛЯР С.Ю., Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

Скляр Світлана Юрївна – аспірант кафедри соціології МДГУ імені Петра Могили. В 2007 році закінчила магістратуру факультету соціології МДГУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів – проблеми соціології молоді та соціології вільного часу.

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті автор розкриває важливу роль дозвілля у подальшій соціалізації та розвитку особистості, його вплив на якість життя молоді людини. Розглядаються соціокультурні особливості організації дозвілля української молоді у регіональному розрізі, аналізуються основні причини занепаду культурно-дозвілльової галузі та окреслюються шляхи щодо покращення дозвілльової ситуації у молодіжному середовищі.

The author of the article shows an important role of leisure in socialization and development of a person, its influence on quality of youth's life. It is examined social and cultural specialties of leisure's organization among Ukrainian youth in regional aspect. The author analyzes the main reasons of crisis in cultural sphere of leisure and gives some solutions how to make better the situation of leisure in young environment.

Сучасна молодь велике значення надає дозвіллю. Значно скоротилась частка тих, хто працю розглядає як головне заняття у житті. У країнах Заходу із зростанням рівня матеріального добробуту помітно збільшується значення вільного часу. Орієнтація молодих людей на дозвілля як самоцінність підкріплюється активною пропагандою ефективної реалізації вільного часу: створюються спеціальні молодіжні кафе, спортивні клуби, танцювальні зали тощо.

У сучасних умовах в Україні молодь в основному ще позбавлена можливості організовано проводити відпочинок. Пояснюється це нерозвинутістю інфраструктури дозвілля, на розвиток якої традиційно з державного бюджету виділяється 0,5 %, а з регіональних – 1-1,5 % від їхньої видаткової частини, що в 5-7 разів менше середньоевропейських показників. Аутсайдерами у цьому напрямку є Автономна Республіка Крим, Житомирська, Тернопільська і Закарпатська області [10, с. 27]. Бездуховність основної маси молоді обумовлює і беззмістовність проведення

дозвілля. Намагаючись заповнити вільний час хоча б якимось змістом, молодь вдається до асоціального типу поведінки (наркотиків, алкоголю, хуліганства, вандалізму тощо).

Серед практиків і науковців, які досліджують рівень організації дозвілля молоді за кордоном, слід виділити В. Дулікова, Г. Онудрієнко, І. Петрову, Н.М. Шехтмана, Е.П. Яценко. Про клубне життя та роль клубів як осередків проведення дозвілля у молодіжному середовищі писали такі науковці-практики як В. Аветисян, Н. Бабенко, К. Василенко, Н. Давидова, О. Качуренко, Л. Кононенко, О. Миронюк, О. Мельничук, В. Мортіков. Соціокультурний аспект дозвілля розкривається у працях Б.А. Трегубова, П. Щербаня, В. Павловського, І. Бестужева-Лади, О. Деркача, А. Стояна.

Таким чином, метою даної статті є аналіз соціокультурних особливостей організації дозвілля молоді у регіональному аспекті.

Об'єктом статті є молодь як соціально-демографічна група населення, суттєві

характеристики і риси якої знаходяться у стані формування й становлення. Предметом є соціокультурні та регіональні особливості організації дозвілля молоді.

Наукова новизна даної статті полягає у тому, що було здійснено систематизацію сучасних наукових доробок з проблем організації дозвілля молоді у соціокультурному і регіональному аспектах.

Цілком зрозумілим є те, що без раціонально організованого дозвілля неможливий подальший усесторонній розвиток особистості. Оскільки лише у вільний час стає можливим широке спілкування людей на основі схильностей, інтересів, особистих симпатій. Проблема молодіжного дозвілля в Україні полягає в тому, щоб культурно використати вільний час, перетворити його на час інтенсивного духовного зростання особистості, підготовку її до творчої та високоінтелектуальної діяльності. Тому в основі проблеми дозвілля молоді лежать суперечності: між потребою суспільства в формуванні творчої, багатосторонньо розвинутої особистості, яка прагне до максимальної самореалізації, з одного боку, і низьким рівнем культури дозвілля молоді, недостатністю умов для задоволення та розвитку дозвільно-культурних потреб, – з іншого. Вирішення проблеми дозвілля перебуває на позиціях підвищення рівня духовності потреб самої молоді і організації таких видів дозвілля, які стимулювали б особистість до всебічного розвитку, опанування цінностей духовної культури людства.

Переважаюча орієнтація споживання на матеріальний успіх як особливу переважаючу цінність (не без засвоєння західних стандартів) породжує психологію легкого, не обтяженого працею успіху, споживацький стиль життя окремих груп молоді. Споживацька домінанта дедалі більше поширюється на спосіб життя, культуру, критерії і оцінки. Складаються елементи нового способу та стилю життя, насамперед на західний кшталт.

Плюралістичне збагачення духовного життя, зростання його багатоманітності при зіткненні конфліктуючих цінностей соціалістичного та західного суспільства, соціальна диференціація породжують той “космос” різноманітного в культурі, який сприяє формуванню різновидів молодіжної субкультури. Все це призводить до посилення в молодіжному середовищі культурної диференціації.

Нові жорсткі соціальні умови формують і специфічні вимоги до культури, насамперед до професійної діяльності та спілкування. Тому молодь дедалі більше усвідомлює практичне значення культури як засобу успішності своєї діяльності та способу престижно-статусного демонстрування свого життєвого успіху (одяг, стиль життя). У цілому зростає потреба молоді в культурі, однак значна частина молоді все

більше починає орієнтуватися на стандарти масового споживання західних зразків.

У нових умовах виникає суперечність між пріоритетами державної культурної політики в освоєнні цінностей національної культури та установками молоді, яка спрямована на освоєння комерціалізованої (інтернаціоналізованої) західної поп-культури. Відбувається нічим необмежена американізація української культури, яку багато хто сприймає як цивілізований шлях в Європу. “Західництво” молоді трансформується в тенденції денаціоналізації культури, бо в її дозвіллі віддається перевага західній культурі гіршого ґатунку – детективи, еротична література, трилери. Більшість цієї продукції впливає на нашу молодь дегуманізаційно, пропагуючи секс, насильство, споживацьку психологію [6, с. 26].

В оцінках молоді України (за п’ятибальною шкалою) її можливості задоволення культурних потреб обмежені, а можливості задоволення культурних потреб у цілому оцінюються в 1,9 бала. Найповніше реалізується потреба молодих у спілкуванні з друзями. У молоді малих етнічних груп спілкування відіграє більшу роль, ніж у молоді корінних національностей, бо є для них засобом оберігання культури від асиміляції. Останнім часом переважають “домашні” форми задоволення культурних потреб молоді (76 %), а обслуговуванням закладами культури охоплено менше третини молоді [10, с. 2].

Останнім часом новим у дозвіллі молоді стали дискотеки, соціальна і духовна ефективність яких невисока. Різке зниження відвідування кіно супроводжується значним зростанням інтересу до відеоманітофонних записів західного зразка. Розширення впливу західної культури, значна частина зразків якої заборонена західною цензурою, призводить до негативних наслідків, так як не тільки зміщує центр інтересу від національної до західної культури, а й породжує насильство та бездуховність.

Говорячи про культуру вільного часу, слід розуміти розвиненість його структури, яка визначається кількістю елементів і домінуючою роллю тих із них, які найбільше розвинені; оптимальне співвідношення елементів його структури; певну міру поєднання рекреаційної і розвиваючої функцій вільного часу, активних і пасивних форм споживання духовних цінностей, спілкування і творчої діяльності; певну послідовність і тривалість видів діяльності, їх періодичність, частоту, ритм, насиченість, інтенсивність людської діяльності протягом певного відрізка часу; уміння економити час, запобігати нераціональним його затратам і досягати оптимального його обсягу; наявність “надлишкового” вільного часу, так само як і його “нестача” може негативно позначитись на його структурі і змісті [9, с. 43].

На культуру вільного часу впливає спрямованість інтересів особи, що детерміновані

задоволеністю життям, рівнем освіти, загальною культурою, віком, соціальним становищем тощо, а також особистісним ставленням до вільного часу, до різних видів діяльності в його сфері.

На якість культури вільного часу сьогодні значно впливає погіршення життєвих стандартів людей. У кожній соціальної групи свій рівень культури вільного часу, свої способи і цілеспрямованість у його заповненні. Звідси важливе завдання соціологічної науки – вивчення специфіки, освоєння різними соціальними групами свого вільного часу, особливостей їхнього духовного життя [9, с. 41]. Однак наявність часу на дозвілля само по собі нічого не вирішує, оскільки проблема полягає у його розумному використанні. Тому із більшою наполегливістю здійснюється потреба у науково обґрунтованій, добре продуманій організації дозвілля.

На думку видатного французького вченого Роже Сю, найголовнішою функцією дозвілля є функція особистісного розвитку. Вона передбачає орієнтованість людини на інтелектуальний, творчий та фізичний розвиток після щоденних професійних справ. Для цього необхідно “створити відповідні умови для розкриття різноманітних форм індивідуального й колективного вираження власного “Я” [17, с. 5].

Культурно-дозвільна діяльність, спрямована на залучення молодих членів суспільства до естетичних та пізнавальних цінностей відіграє важливу роль в інтелектуальному й креативному розвитку особистості.

На жаль, сьогоденна соціокультурна дозвільна ситуація в Україні перебуває у крайній кризовій ситуації. Про це свідчать такі факти:

- незначна кількість або тотальна відсутність (за регіонами) державних закладів культури й дозвілля для молоді;
- дозвілля набуває сегментованого й шаблонізованого характеру;
- зростаючий рівень пасивності дозвілля і, відповідно, втрата молоддю відчуття культурної цілісності, змістовності, життєвості;
- із зростанням технічної досконалості природне, самоорганізоване, цікаве дозвілля відмирає;
- скрутне матеріальне становище більшої частини молоді не дозволяє проводити дозвілля відповідно до своїх запитів і потреб [1, с. 20].

Натикаючись на соціальні та економічні бар'єри, сучасна молодь гостріше відчуває соціальну нерівність, у тому числі в сфері культури і дозвілля, що розширює та поглиблює мотиви суспільного протесту або, навпаки, тотальної байдужості.

Численні соціологічні дослідження свідчать, що українська молодь, на жаль, не має можливості цікаво й продуктивно проводити своє дозвілля, змушуючи надавати перевагу пасивному часопроводженню. Так, наприклад, перегляд телепередач для багатьох юнаків та

дівчат є сьогодні одним з найбільш універсальних занять, яке вимагає мінімальних витрат матеріальних ресурсів, що має важливе значення, оскільки матеріальні труднощі є однією з головних причин, що заважає проводити дозвілля за бажанням [11, с. 54].

Художня творчість, заняття у відповідних гуртках та клубах за інтересами викликає значний інтерес серед молоді і є характерною рисою молодих людей, які тяжіють до активного використання вільного часу. 60-70 % представників даної групи молоді хотіли б віддавати більшу частину свого вільного часу участі в художній організованій самодіяльності, аматорським об'єднанням, клубам за інтересами [12, с. 97].

Не є таємницею, що більшість державних закладів культури і дозвілля для молоді функціонують не повноцінно, а решта взагалі є закритими й розформованими. Тому в молодіжному середовищі відбувається “одомашнення” цілого ряду видів діяльності культурно-творчого характеру, наприклад, індивідуально-виконавчий (гра на гітарі), художньо-прикладний (різьба, саморобки із дерева тощо). При цьому неорганізована самодіяльність, її “домашні” форми не конкурують із організованою творчістю, а, навпаки, є її вагомим резервом. Розширення діапазону аматорських об'єднань та молодіжних клубів, що організовані за принципом добровільності й самоуправління, може дати істотне збільшення числа молоді, яка любить займатися творчістю в суспільно організованих формах [10, с. 2].

При цьому не слід забувати, що характерною рисою молодих людей є активне міжособисте спілкування, а також інтимне спілкування, яке в цілому допомагає вирішувати низку важливих проблем способу життя молоді. Виникаючий досвід соціальної взаємодії, емоційно-моральний “резонанс” відкривають широкі можливості для самовираження і самореалізації молоді [15, с. 112].

На жаль, сьогодні не вистачає умов для розвитку суспільно цінних форм дозвільного спілкування і розваг молоді. Оскільки задоволення цих потреб є суспільною необхідністю, вони нерідко набувають нездорових, соціально небезпечних форм. Найбільш серйозною проблемою у цьому плані є “ігри та розваги” молодіжних угруповань, створених за територіальною ознакою, і які відрізняються агресивним суперництвом за лідерство, “війною” за контроль конкретної території. Деякі такі угруповання зростають із організованою злочинністю [5, с. 11].

Як відомо, певна частина молодих людей стає членами неформальних груп, рятуючись від несвободи в провідних інститутах соціалізації, всезагального контролю і регламентації їхньої діяльності в сім'ї та школі.

Як показує аналіз вищевикладеного, молодь, яка позбавлена можливостей повноцінно

проводити своє дозвілля, займаючись улюбленими заняттями, з часом може вдатись до девіантних вчинків, які характеризуються визначеним синдромом поведінки, пов'язаним із курінням, раннім сексуальним досвідом, алкоголізмом. Нерідко такі шкідливі звички компенсують обмеженість самовираження в інших актуальних для цього віку видах життєдіяльності.

Говорячи мовою фактів: тільки за останні чотири роки мережа клубних закладів в Україні зменшилась на 1770 одиниць, що становить 8,7 % (з них у сільській місцевості – на 1695); близько 40 % спеціалістів переведено на оплату 0,5 та 0,25 тарифної ставки; кількість клубних формувань за останні чотири роки зменшилась більше як на 15 тис. одиниць. Перелік можна було б продовжити, але є й інші причини. Це й слабе врахування духовних запитів та вподобань молодого покоління, відсутність необхідних умов для різноманітних занять у вільний час, їхнього спілкування, культурних розваг, незадовільний стан значної частини закладів і споруд, погане матеріально-технічне постачання [10, с. 3].

Сільські заклади культури клубного типу та бібліотеки (близько 2/3 їх розташовано у приміщеннях клубів і будинків культури) виявилися найбільш вразливими щодо соціально-економічної кризи. Сьогодні майже половина з них потребують капітального ремонту, понад 500 знаходяться в аварійному стані, близько чверті розташовані у менш пристосованих приміщеннях. Більше половини закладів клубного типу на селі не мають задовільних умов для роботи [1, с. 8].

Сьогодні очевидно, що в нових умовах за рахунок бюджетних коштів може утримуватися лише мінімально достатня мережа закладів культури, виходячи з реальних можливостей місцевих бюджетів. Саме до цього зобов'язав керівників соціокультурної галузі Указ Президента України від 28 лютого 2005 р. “Про заходи щодо забезпечення наповнення державного бюджету та посилення фінансової дисципліни”. Враховуючи, що потреби культури з бюджетів усіх рівнів забезпечувались приблизно на 20 %, формальний підхід і буквально виконання цього указу могли практично знищити соціокультурну мережу. Отже, головним завданням і міністерства, і органів культури на місцях є пошук шляхів реформування галузі [3, с. 12].

Одним із шляхів може бути зміна відносин власності стосовно значної кількості об'єктів культурно-дозвілєвої сфери (роздержавлення) та запровадження нових моделей функціонування культурно-просвітницьких установ. У ході реформування передбачається створення поліфункціональних культурно-дозвілєвих установ (клуб-музей, клуб-бібліотека, клуб-кафе, центр дозвілля, центр відпочинку і туризму тощо) та перехід на фінансування не установи, а

діяльності через конкурсне визначення кращих культурно-просвітницьких, мистецьких та дозвілєвих проєктів.

Внесено відповідні пропозиції до проєкту Закону України “Про приватизацію об'єктів соціально-культурної сфери”, за участю провідних учених та фахівців галузі ведеться робота по опрацюванню механізму та методики роздержавлення культурно-дозвілєвих установ, виробленню рекомендацій щодо діяльності установ культури в нових умовах [3, с. 12].

Міністерство культури і мистецтв України бачить одне з найголовніших своїх завдань у створенні необхідної нормативної бази. Зараз іде робота над проєктом закону про неприбуткові організації, розробляється перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, що значно розширює можливості установ культури щодо самостійного заробітку коштів, проте зменшує можливості незаможної молоді змістовно проводити своє дозвілля.

Якщо розглянути сучасне становище соціально-культурної дозвілєвої галузі у регіональному розрізі, то можна прослідити наступну картину.

Так, на Львівщині розпочалася реорганізація клубів та будинків культури у народні доми, яких сьогодні тут діє майже півтори тисячі. Ця реорганізація відбувалася за рішенням місцевих органів влади, було створено обласну громадську раду народних домів, яка ухвалила “Положення про народний дім”. Цим положенням переосмислено з позицій сучасності “просвітянські” ідеї, і народні доми прагнуть відродити фольклорні традиції цього неповторного краю, відновити зв'язок між поколіннями, врятувати від занепаду унікальні народні промисли, водночас усіляко сприяти творчому використанню як виправданих часом, так і породжених сучасним життям форм і методів культурно-просвітницької діяльності, виховати патріотичні почуття молоді [4, с. 58].

Позитивний і негативний досвід “першо-прохідців” врахували на Івано-Франківщині, де народні доми складають близько третини всіх закладів культури. Більш зважено і обачно підійшли до процесу модернізації закладів культури на Волині, Рівненщині, Буковині і Закарпатті. Тут спочатку звернулися до історії просвітянського руху в краї, провели соціологічні обстеження, вивчили громадську думку молодого покоління, зважили на ресурсну базу тієї чи іншої установи і лише після цього приймали рішення про зміну виду її діяльності [4, с. 60].

Тому тут спостерігається більш різноманітна палітра закладів культури нового типу – будинки та центри фольклору, національних культур, будинки народної творчості і дозвілля, доми фольклору і ремесел тощо. Працюють тут і народні доми, і звичні всім клуби, і будинки культури для молоді.

За роки незалежності відчутно поглибився інтерес молодих людей до свого минулого, історичного та родинного коріння, народних традицій, обрядів, культури. Це певною мірою позначилося і на роботі установ культури. Значна кількість будинків культури навіть змінили назви, формально зафіксувавши зміну так би мовити “ціннісних орієнтирів”. Тому тепер діють будинки фольклору, центри національних культур, будинки ремесел, народні доми тощо. Причому цей процес відбувається не лише на Західній Україні, як розвиток певної історичної і культурної традиції, а й на Сході, зокрема в таких урбанізованих областях, як Донецька та Луганська [4, с. 62].

Цікава робота проводиться з вивчення і збереження фольклорної спадщини на Слобожанщині. Саме тут відбувся міжнародний фестиваль українського автентичного фольклору “Покуть”, під час якого були показані якразві зразки місцевого фольклору, відбулася наукова конференція, пройшли майстер-класи молодих виконавців та збирачів фольклору [4, с. 63].

Досить вагомі культурно-мистецькі події відбуваються тепер не лише в Києві та Львові, і навіть не в обласних центрах, а й у районних центрах, невеличких містах і навіть селах. Серед них слід назвати всеукраїнський фестиваль кобзарського мистецтва “Вересаєве свято” у с. Сокиринці Чернігівської області, свято “Лесині джерела” у м. Новограді-Волинському Житомирської області, всеукраїнський фестиваль дитячої та молодіжної пісні “Молода Галичина” у м. Новояворові Львівської області, фестиваль дитячої естрадної творчості у м. Бердянську, фестиваль гуцульського народного мистецтва у м. Рахові, що на Закарпатті, та багато інших, які дійсно стали подіями у культурному житті країни [4, с. 64].

Оновлені клубні заклади мають сприяти активній участі молоді у відродженні та збереженні фольклорних традицій, народних промислів, духовному піднесенню особистості, розвитку почуття національної гордості та гідності. При цьому, надаючи цікаві, активні форми дозвілля, вони тим самим відволікають від протиправних форм часопроводження таких як: алкоголізм, вживання наркотиків, проституція, особливо серед підлітків та молоді. Врешті, створення умов для активного дозвілля, культурного спілкування сприятиме поліпшенню соціально-психологічної атмосфери в суспільстві [10, с. 3].

Отож, якщо до сучасного клубного закладу поставитися творчо, він здатний завжди приваблювати до себе молодь, стати важливим засобом організації змістовного дозвілля. Тож потрібно шукати нові і удосконалювати вже відомі форми культурно-дозвілєвої діяльності, не боятися експериментів і пошуку.

Зараз створюються різноманітні за змістом, видами діяльності, завданнями клуби та клубні

заклади. Виникають нові заклади клубного типу: центри дозвілля, творчості та прикладних досліджень (Одеса, Херсон), центри естетичного виховання (Павлоград), центри культури та дозвілля (Харків, Євпаторія, Джанкой, Ужгород), культурно-спортивні центри (Глухів). До складу таких центрів входять клуби, бібліотеки, парки культури та відпочинку, мистецькі установи. Головні функції таких закладів: підвищення ролі культурно-освітніх та дозвілєвих установ, що входять до центрів культури й дозвілля, та сприяння культурному розвитку особистості; удосконалення форм культурного обслуговування населення; розвиток народної творчості та художньої самодіяльності; музичного, художнього, хореографічного мистецтва; контроль за ідейно-художнім рівнем репертуару самодіяльних колективів; організація фестивалів, конкурсів, оглядів, концертів тощо; поліпшення кіно- та відео обслуговування населення, роботи парків культури та відпочинку, клубів, бібліотек; розвиток любительських об'єднань, клубів за інтересами, технічної творчості [4, с. 65].

Таким чином, можна зробити висновок, що економічна база соціокультурної сфери перебуває у двозначному становищі. З однієї сторони, держава не може забезпечити її повне і достатнє фінансування, з іншої – не створює умов та пільг для її власного внутрішнього самозабезпечення, не стимулює законодавчо-фінансові внески у галузь приватних комерційних структур. “Напівкомерційний” характер діяльності закладів культури для молоді, їх хронічне недофінансування державою зробило дану сферу вразливою і занедбаною.

Проблема організації культурно-дозвілєвої діяльності для молоді локалізується і на Миколаївщині.

Слід зазначити, що заклади культури для молоді, які знаходяться у комунальній власності міста Миколаєва поступово втрачають накопичений за радянських часів багатий духовний і культурний потенціал. На превеликий жаль, система закладів із соціокультурного виховання молоді налічує лише 10 початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (ПСМНЗ), що абсолютно унеможливило реалізацію культурних запитів і потреб значної частки молодого покоління, що проживає у місті. Офіційно організацією дозвілля для мешканців міста займаються Будинки культури та міський методичний центр, парки культури та відпочинку, зоопарк, культурно-ігровий комплекс “Дитяче містечко “Казка”, кінотеатри, центри культури і дозвілля.

Проте реальна картина виглядає не найкращим чином. Кінотеатри та молодіжні центри культури і дозвілля пропонують свої послуги за “шалені” ціни, та й змістовність такого дозвілля бажає кращого.

Реалізація Програми основних напрямків збереження та розвитку культури міста

Миколаєва на 2002-2004 роки не дала змогу забезпечити досить високий рівень творчої роботи закладів культури та остаточно провести ряд серйозних заходів, спрямованих на покращення їх функціонування. Вони й дедалі потребують укріплення матеріально-технічної бази, поліпшення умов творчої діяльності працівників культури та збереження існуючої мережі.

Таке становище культурно-дозвільної сфери міста пояснюється залишковим принципом фінансування галузі за рахунок бюджетних коштів (і то, виходячи з реальних можливостей).

Таким чином, посилаючись на вищевикладене можна дійти до висновку, що серед загальних тенденцій у сфері дозвілля молоді можна зазначити такі:

- підвищення самоцінності культурно-дозвільної діяльності як сфери самовираження і самореалізації;
- посилення поведінкової і нормативної автономізації, наростання конфліктного характеру культурно-історичного взаємозв'язку між старшим і молодшим поколіннями;
- розширення інноваційних процесів у культурно-дозвільній діяльності, ріст критичного відношення до традиційних форм і змісту вільного часу;
- стихійно-груповий характер використання вільного часу;
- наростання гедоністичних і статусно-престижних мотивів часопроводження;
- перетворення дозвілля у "зону" підвищеного ризику, ріст алкоголізації і наркотизації молоді.

В українському суспільстві, на жаль, проблема культури дозвілля стала полягати в

неузгодженості між можливостями соціуму з управління вільним часом молоді й вибором оптимальних форм дозвілля й стиля поведінки в умовах громадськості. Вихід вбачається у трансформації форм і змісту дозвілля і його адаптації до задач сучасного суспільства.

Державна молодіжна політика не в повній мірі враховує загальноприйняті соціально-духовні, психолого-педагогічні, культурологічні й акмеологічні цінності. Основним напрямком вирішення названих проблем є зміна концептуального підходу в питаннях взаємодії в регіонах всіх зацікавлених соціальних інститутів. Необхідне проведення подальших наукових досліджень з наступних питань:

- визначення основних шляхів інтеграції соціальних інститутів за змістовним аспектом дозвільної діяльності молоді;
- встановлення переважних форм дозвільної діяльності корпоративного й самоорганізуючого (індивідуального) дозвілля;
- розробка варіативності дозвільної діяльності в умовах взаємовпливу всіх аспектів соціуму;
- зміна змісту діяльності всіх закладів соціуму й організації нових типів закладів і форм дозвілля на основі акмеології.

Спроба нового підходу до організації дозвілля молоді і взаємодії з іншими соціальними інститутами (школою, сім'єю, колективом), які прямо або опосередковано займаються проблемами дозвілля, може забезпечити можливість практичного вирішення даної проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова Р.Н. Досуг современной молодежи // Внешкольник. – 2003. – № 10. – С. 19-21.
2. Андреев А.Л. Культурное пространство студентов // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 56-60.
3. Броникова Г. Нововведения в социально-культурной сфере // Клуб. – 2004. – № 4. – С. 12-13.
4. Василенко К. Клуб як обличчя епохи: українська клубна культура // Політика і культура. – 2001. – № 46. – С. 56-67.
5. Горушкіна С. Задача со многими неизвестными: финансирование культурно-досуговых учреждений // Клуб. – 2004. – № 8. – С. 10-12.
6. Гурова Р.Г. Современная молодежь: социальные ценности и нравственные ориентации // Педагогика. – 2000. – № 10. – С. 25-27.
7. Дуликов В.З. А как там отдыхают: культурно-досуговая деятельность стран Запада // Клуб. – 2000. – № 2. – С. 25-26.
8. Жарков А.Д. Технология культурно-досуговой деятельности. – М.: Просвещение, 1998. – 248 с.
9. Кірсанов В. Комплексна модель дослідження дозвілля: сутність і шляхи побудови // Вісник книжкової палати. – 2006. – № 7. – С. 40-43.
10. Кононенко Л.М. Клубні установи в нових умовах // Українська культура. – 1997. – № 11-12. – С. 2-3.
11. Молодь у дзеркалі соціології / За ред. О. Балакісвої і О. Яременка. – К.: Укр. ін-т соц. досл., 2001. – 196 с.
12. Павловский В.В. Социология молодежи и ювентология // СОЦИС. – 1999. – № 6. – С. 96-99.
13. Петрова І.В. Виховні аспекти хобі як виду дозвільної діяльності // Соціальна робота: теорія і практика. – 2004. – № 3. – С. 39-48.
14. Стоян А.Н. Организация досуга студенческой молодежи / под ред. Б.И. Королева. – К.: Вища школа, 1984. – 40 с.
15. Трегубов Б.А. Свободное время молодежи: сущность, типология, управление. – СП(б): Изд-во С. Петербургского ун-та, 1991. – 152 с.
16. Щербань П. Формування духовної культури особистості // Рідна школа. – 1999. – № 7. – С. 14-17.
17. Яценко Е.П. Концепция видов и функций досуга в монографии Роже Сю "Досуг" // Культура в современном мире: опыт, проблемы, решения: научно-информационный сборник. – 1995. – № 3. – С. 1-10.